

Dosarul nr. 2ra-1396/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: I. Țonov)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: M. Guzun, V. Clima, Gr. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

21 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la încasarea în mod solidar în beneficiul reclamantilor a restanței la indemnizația unică pentru deces, repararea prejudiciul moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 16 aprilie 2019, Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor au depus o cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la încasarea restanței la indemnizația unică pentru deces, repararea prejudiciul moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data 23 aprilie 2018 Celovschi Andrei a suferit un accident de muncă iar la data de XXXXX a decedat.

Au specificat că Celovschi Andrei locuia cu Bulat Lilia în concubinaj, având doi copii minori comuni, reclamantii Celovschi Mădălina și Celovschi Marian și Celovschi Victor.

Astfel, au relevat că la data de 15 decembrie 2018 reclamantii au depus cererea către CTAS Ciocana pentru a li se stabili și achita pensia de urmaș, cât și indemnizația unică pentru deces în accident de muncă conform art. 18 din Legea privind asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale, nr. 756 din 1999. Ulterior pârâtul a calculat, stabilit și achitat reclamantilor suma de 68 365,20 lei, drept indemnizație unică pentru deces în accident de muncă, însă în opinia reclamantilor acest calcul este incorect, cu 19 587,96 lei mai puțin. Din acest motiv, la data de 12 februarie 2019 reclamantii au formulat cererea prealabilă, iar la data de 22 martie 2019 au recepționat răspunsul din data de 19 martie 2019, astfel

considerau reclamanții că în orice caz termenul limită de depunere a cererii de chemare în judecată fiind 13.04.2019.

Au invocat reclamanții că, cu răspunsul pârâtului la cererea prealabilă nu sunt de acord, or, el nici nu poate fi catalogat ca răspuns la cererea prealabilă, doar o constatare a faptului că ei s-au adresat iar pârâtul a achitat, fără însă a da răspuns la pretențiile sale referitoare la incorectitudinea calculului indemnizației unice, din aceste considerente reclamanții au fost nevoiți să se adreseze cu prezenta cerere, cu aflarea poziției lor, ulterior, pe parcursul procesului judiciar conform referinței și explicațiilor.

Au susținut reclamanții că, fiind 3 beneficiari, 2 copii minori și al treilea major, respectiv regula de bază, calculul pentru aflarea cuantumului indemnizației, mai întâi salariul decedatului și dacă are un salariu mediu pe ultimele șase luni premergătoare decesului, mai mic decât salariu mediu pe economie, atunci doar se calculează în bază de salariu pe economie pe anul premergător, în care s-a produs cazul asigurat. Celovschi Andrei a decedat în 2018, înseamnă că salariul mediu pe economie pe anul 2017, care conform H.G. nr. 1233 din 09.11.2016, a fost stabilit în sumă de 5600 lei. Prin urmare, conform extrasului din contul salarial, decedatul are lucrate 6 luni premergătoare lunii în care s-a produs accidentul și anume, dacă a decedat în luna aprilie 2018, mergând în urmă 6 luni complet lucrate, or legea nu enumeră obligatoriu să fie și consecutive aceste 6 luni în urmă, ci să fie asigurate, adică din ele să fie achitate contribuțiile sociale, respectiv, conform extrasului din contul salarial al decedatului, el are un stagiul de muncă impunător, respectiv are 6 luni lucrate: - luna martie 2018 cu salariu de 1643,52 lei, dar cu buletin de boală 3 479,77 lei, prin urmare luna lucrată incomplet din cauza bolii se exclude din calculul salariului mediu pentru aflarea cuantumului indemnizației unice de deces în accident de muncă; - luna februarie 2018 cu salariu de 410,88 lei, dar cu buletin de boală în sumă de 953,87 lei, 953,87 lei și 2289,26 lei, prin urmare lună lucrată incomplet din cauza bolii se exclude din calculul salariului mediu pentru aflarea cuantumului indemnizației unice de deces în accident de muncă; - luna ianuarie 2018 cu salariu de 4601,86 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale; - luna decembrie 2017 cu salariu de 4254,66 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale; - luna noiembrie 2017 cu salariu de 2876,16 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale; - luna octombrie 2017 cu salariu de 8206,61 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale; - luna septembrie 2017 cu salariu de 10439,26 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale; - luna august 2017 cu salariu de 13598,07 lei, fără concediu medical, deci lună complet lucrată care intră în calcul, salariu din care s-a achitat contribuții sociale la bugetul public de asigurări sociale.

Consideră reclamanții că dacă se sumează lunile complet lucrate premergătoare lunii decesului, care în cazul decedatului au fost lunile ianuarie 2018 - august 2017, salariu său total mediu pe 6 luni constituie $43976,62 \text{ lei} / 6 \text{ luni} = 7\,329,43 \text{ lei}$ salariu mediu lunar al decedatului; 12 salarii – 87 953,16 lei, ceea ce este mai mult decât

echivalentul a 12 salarii medii pe economie de pe anul premergător, or salariul său mediu este de 7 329,43 lei, iar cel de pe economie 5 600 lei, pârâtul calculând greșit această indemnizație.

Respectiv, considerau reclamanții că suma în mărime de 68 365 de lei achitată de pârât, nu a fost calculată corect, aceasta urmând a fi calculată din salariul decedatului $7\,329,43 \times 12 \text{ luni} = 87\,953,16 \text{ lei} - 68\,365,20 \text{ lei} = 19\,587,96 \text{ lei}$, adică sumă care pârâtul urmează să o achite suplimentar, diferență cu care i-a nedreptățit pe copiii decedatului, ori nu este normal ca cetățeanul să fie asigurat obligatoriu prin efectul faptului că lucrează ca și muncitor sub contract de muncă în timpul vieții sale, achită impozite la fondul de asigurări sociale, pârâtul deduce impozite calculate din salariul lui mare, iar când se întâmplă cazul asigurat, pârâtul achită indemnizația în bază de salariu mediu pe republică, care este mai mic decât salariu mediu al decedatului.

La fel, au menționat că, având în vedere că pârâtul a fost atenționat chiar la momentul depunerii cererii la CTAS Ciocana, că urmează să achite indemnizația în bază de salariu al decedatului, și nu conform salariului mediu pe economie, ulterior la faza cererii prelabile, repetat a cerut să își schimbe poziția și să achite restul indemnizației, fără careva succese plus cu un răspuns la cererea prelabilă fără nici o motivație din ce cauză au achitat în bază de salariu mediu pe economie, dar nu în baza salariului decedatului, precum și faptul că de către o autoritate publică au fost lezați în drepturi ce are menirea de fapt de a ajuta persoanele ce nimeresc în cazul riscurilor sociale asigurate.

Au susținut reclamanții că în rezultat, le-a fost cauzat un prejudiciu moral, care va putea fi reparat cu un echivalent bănesc în sumă de a câte 2 000 de lei pentru fiecare reclamant.

Solicită reclamanții încasarea din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul reclamanților Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor a sumei în mărime de 19 587,96 lei drept restanță la indemnizația unică pentru deces în accident de muncă, repararea prejudiciului moral în mărime de 2 000 de lei pentru fiecare reclamant și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 08 octombrie 2019, a Judecătorei Chișinău sediul Centru cererea de chemare în judecată înaintată de Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor, a fost admisă și s-a dispus a încasa din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul reclamanților Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor, în mod solidar, restanța la indemnizația unică pentru deces în accident de muncă în sumă de 19 587,96 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 4 000 de lei, și câte 2 000 de lei cu titlu de compensare a prejudiciului moral în beneficiul fiecărui reclamant Celovschi Mădălina, Celovschi Marian și Celovschi Victor, (f.d. 46).

Invocând netemeinicia hotărârii instanței de fond, la 01 noiembrie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii din 08 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și sa menținut hotărârea Judecătorei Chișinău sediul Centru din 08 octombrie 2019.

Pentru a decide astfel, instanța de apel prin prisma art. 196 Codul muncii, art. 18 din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale, nr. 756 din 24.12.1999, art. 1423 Cod civil (în redacția până la republicarea din 01.03.2019), a menționat că, sunt corecte concluziile instanței de fond, precum că intimații au dreptul de a primi indemnizația unică pentru deces în urma accidentului de muncă în condițiile în care doi copii ai defunctului, și anume Celovschi Mădălina și Celovschi Marian, erau minori la data decesului părintelui acestora, iar al treilea copil Celovschi Victor atinsese vârsta majoratului, dar își continua studiile la secția zi, fapt confirmat prin certificatul de înmatriculare în instituția de învățământ (f.d.23), ce demonstrează statutul de student al acestuia din urmă la data producerii accidentului, concluzie cu care a exprimat acordul și Casa Națională de Asigurări Sociale, iar în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (6) CPC, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat.

Totodată, Colegiul a învederat că, reține ca fiind corecte concluziile primei instanțe despre temeinicia pretenției reclamantilor ce ține de încasarea din contul pârâtului a sumei în mărime de 19 587,96 de lei drept restanță la indemnizația unică pentru deces în accident de muncă, or, prin prisma prevederilor art. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 426 din 26.04.2004 privind aprobarea Modulii de calculare a salariului mediu, suma respectivă urma a fi calculată din ultimele 6 luni asigurate, din care s-au achitat contribuții de asigurări sociale, premergătoare lunii în care s-a produs accidentul de muncă, aprilie 2018.

Astfel, potrivit extrasului din contul salarial al decedatului Celovschi Andrei, înscris eliberat de subdiviziunea corespunzătoare, salariul pe lunile premergătoare lunii decesului, constituie: pe luna martie 2018 suma de 1 643,42 lei/lună care însă, se va exclude din calcul, deoarece nu a fost lucrată deplin din cauza concediului medical de care a beneficiat salariatul în luna respectivă, potrivit extrasului înlocuindu-se cu luna imediat următoare, februarie 2018 care la fel se exclude din calcul datorită concediului medical, apoi urmează lunile care se includ în calcul pentru a calcula salariu mediu de pe ultimele 6 luni premergătoare lunii accidentului, și anume: ianuarie 2018 cu salariu de 4601,86 lei; decembrie 2017 cu salariu de 4254,66 lei; noiembrie 2017 cu salariu de 2876,16 lei; octombrie 2017 cu salariu de 8 206,61 de lei; septembrie 2017 cu salariu de 10 439,26 lei și august 2017 cu salariu de 13 598,07 lei, în total cumulând aceste sume pe 6 luni complet lucrate, ianuarie 2018 - august 2017, rezultă o sumă în mărime de $43\,976,62 \text{ lei} / 6 = 7\,329,43 \text{ lei}$ - suma salariului mediu lunar a lui Celovschi Andrei pe ultimele 6 luni premergătoare lunii producerii accidentului, așa cum prevede art. 18 din Legea nr. 756 din 24.12.1999.

Prin urmare, în contextul în care defunctul avea la data decesului trei copii, instanța de apel a constatat că potrivit cadrului legal invocat supra urmează a se acorda indemnizația unică în echivalentul a 12 salarii medii a decedatului calculat mai sus, adică $7\,329,43 \text{ de lei} \times 12 \text{ luni} = 87\,953,16 \text{ lei}$ suma totală ce urma a fi achitată de pârât reclamantilor, în timp ce apelantul a achitatat doar suma în mărime de 68 365,20 lei, care a fost calculată greșit în baza salariului mediu pe economie stabilit de Guvern.

La fel, instanța de apel a considerat că prima instanța corect a admis pretenția intimaților privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 2 000 de lei pentru fiecare. Or, în acord cu art. 1422 Cod civil (în redacția la data achitării indemnizației,

adică până la republicarea din 01.03.2019), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repara indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reforma prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspunderea penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrative a arestului, muncii neremunerată în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

La 24 august 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi decizii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel în mod arbitrar, părtinitor și consecvent a dat apreciere unor fapte și circumstanțe fără a ține cont de materialul probator anexat la dosar, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

Totodată, în susținerea recursului s-a indicat, că calcularea cuantumului indemnizației ține de obligațiunea nemijlocită a împuternicirilor stabilite prin lege a recurentului, instanța nefiind împuternicită să substituie organul competent la calcularea indemnizației și nici să verifice veridicitatea calculelor prezentate de intimat. Or, această competență revine specialistului în domeniu.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 10 iunie 2020.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal la 28 iulie 2020 (f.d.105).

Astfel, recursul declarat la 24 august 2020, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 07 septembrie 2020, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-1396/20, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării, or, până la data examinării recursului intimatului nu au depus referință la recursul declarat.

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă

încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra

Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, împotriva deciziei din 10 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat